

Zpráva ČOV o základním interním šetření realizace anti-covidových opatření při přípravě na přesun výpravy do Tokia 2020 a při zajištění výpravy v této věci v olympijské vesnici

Tato zpráva se předkládá Výkonnému výboru ČOV na základě některých pozitivních testů na Covid-19 v rámci výpravy na Hry XXXII. olympiády v Tokiu 2020.

Šetření probíhalo od 22. 7. do 28. 7. 2021. V krátkém časovém období bylo úkolem prověřit dokumenty, které ověřovaly splnění všech nastavených pravidel ze strany MOV a ČOV všemi účastníky výpravy včetně respektování zákonných opatření ČR v této věci. Část zjištění, které nebylo možné ověřit písemnými dokumenty, byla učiněna na základě rozhovorů s účastníky výpravy a z fotografického a video materiálu. Mnoho dokumentů (např. kopie negativních testů), které jsou přílohou této zprávy, jsou důvěrná z hlediska GDPR a musí s nimi být podle toho i nakládáno. Předmětné závěry, jakož i doporučení na případná opatření Výkonného výboru ČOV, mohou být průběžně doplňovány a realizace doporučení bude v gesci Výkonného výboru ČOV.

1) Popis vzniklé situace

Při příletu jedné z částí české olympijské výpravy dne 16. 7. 2021 došlo k pozitivnímu testu na Covid-19 u člena sportovního doprovodu V. Voráčka a následně u 4 sportovců a dalšího člena realizačního týmu. Na základě konzultace se zástupci Mezinárodního olympijského výboru rozhodl předseda ČOV J. Kejval o prošetření celé situace a přislíbil zástupcům MOV poskytnutí informací tak, aby byly nejen zjištěny případné okolnosti nákazy Covid-19, ale také aby mohla být přijata preventivní opatření při budoucích akcích. MOV požádal ČOV, aby základní zpráva byla vytvořena v urychleném režimu. Zpráva byla s MOV předběžně projednána 28. 7. 2021.

2) Průběh šetření předmětných událostí

Poté, co 22. 7. předseda ČOV J. Kejval rozhodl o nutnosti prošetření celé situace a požádal o spolupráci místopředsedu ČOV F. Šumana (přítomen v Tokiu) a předsedu Legislativní rady ČOV M. Petráska a o supervizi ombudsmana ČOV A. Károlyiho., provedli J. Kejval a F. Šuman několik desítek osobních rozhovorů, jakož i kontrolu plnění stanovených pravidel na základě předložených dokumentů. Z osobních rozhovorů, které zahrnovaly většinu sportovců, již byli součástí přesunu části výpravy 16. 7. 2021, části členů sportovního doprovodu, zaměstnanců ČOV z uvedeného letu, šéfa výpravy ČOV a zástupce Mezinárodního olympijského výboru vyplývají následující skutečnosti.

3) Obsah zjištění:

a) Pravidla nominace členů výpravy na OH TOKIO 2020

Zásady nominace členů výpravy na OH Tokio 2020 byly schváleny Výkonným výborem ČOV dne 29. 10. 2019.

Klíčovým prvkem schválených pravidel zásad nominace členů výpravy je otázka povinného očkování. Mezinárodní olympijský výbor ve svých dokumentech uvádí s odkazem na chartu MOV, že účastníci olympijských her nemusí být očkovaní. Olympijská charta z hlediska možné diskriminace jakéhokoliv přesvědčení neumožňuje bez souhlasu účastníky OH např. povinně očkovat. Například i Komise sportovců ČOV na jednání Výkonného výboru ČOV opakovaně komunikovala názor, že není přípustné, aby byla účast na olympiádě podmiňována očkovaním. ČOV na jednání Výkonného výboru schválil pravidla, která povinnost očkovaní neobsahovala. U všech osob, které byly na OH nominovány ČOV nad rámec nominace jednotlivými svazy a které se mohly dostat do kontaktu se sportovci v olympijské vesnici, bylo interně nastaveno, že budou očkovány. Byla provedena kontrola a mezi těmito osobami bylo očkováno 100 % osob. Následně byl prověřen i poměr očkovaných a neočkovaných osob mezi sportovci a mezi členy sportovních doprovodů. Sportovců bylo očkováno cca 73 % a členů sportovního doprovodu nominovaných jednotlivými svazy bylo očkováno 76 %. Tato procenta jsou ještě navýšena tím, že některé nenačkované osoby prodělaly nákazu Covid-19 v uplynulých měsících.

Přestože na základě dokumentů MOV nebyli sportovci a členové doprovodu povinně očkovaní, ČOV očkovaní sportovcům důrazně doporučoval. Již 5. 10. 2020 předseda ČOV J. Kejval v této záležitosti osobně jednal s ministrem zdravotnictví a 6. 10. 2020 se na něj písemně obrátil s žádostí o možnost včasného zajištění očkovaní pro sportovce na OH. Poté od 29. 12. 2020 šéflékař výpravy J. Neumann průběžně zajišťoval dostupnost vakcín pro účastníky olympijských her. Po řadě jednání však byla vzhledem k preferenci jiných skupin ze strany státu schválena možnost přednostního očkovaní účastníků OH až 10. května 2021. Tento termín u některých sportovců v měsících květnu a červnu kolidoval s přípravou na OH či dokonce s úsilím splnit samotná kvalifikační kritéria na OH.

b) Opatření proti nákaze Covid-19 před přesunem výpravy do Tokia

- Na základě pravidel stanovených MOV byla na ČOV ustanovena pozice pracovníka zodpovědného za veškerá opatření související s Covid-19, dle mezinárodního označení Covid Liaison Officer – tzv. „CLO“. Šéf výpravy do této pozice jmenoval Jana Exnera. Ve své funkci byl J. Exner v pravidelném kontaktu s MOV a předával informace účastníkům výpravy.

- Bylo zjištěno, že v období od měsíce října 2020 do odletu výpravy byla přijata rozsáhlá preventivní pravidla a sportovcům a členům sportovního doprovodu bylo zasláno 24 informačních dopisů, z nichž většina obsahovala konkrétní upozornění a také průběžná připomenutí nutnosti dodržování veškerých anti-covidových opatření. Sportovcům byly zaslány i všechny klíčové dokumenty vydané organizátory Tokio 2020, které stanoví jednotlivá opatření během her.
- Bylo zjištěno, že všichni účastníci výpravy podepsali tzv. Conditions of Participation („COP“), jejichž součástí je také upozornění na nutnost dodržování všech opatření. COP obsahuje i odkaz na disciplinární řád MOV v případě konkrétních provinění. Ke stejným povinnostem se všichni členové výpravy zavázali podpisem smlouvy o účasti na OH.
- Předseda ČOV J. Kejval a šéf výpravy M. Doktor v osobních písemných projevech sportovcům před cestou do Tokia zdůraznili nutnost dodržování veškerých opatření.
- Konkrétní podmínky byly od organizátorů her v Tokio 2020 stanoveny v otázce povinného testování před přesunem do Tokia. ČOV byl povinen zajistit, aby se všichni účastníci her podrobili opakovanému testování. Šlo o dva povinné testy, které se musely vykonat v režimu 1. test maximálně 96 hodin před odletem do Tokia, 2. test maximálně 72 hodin před odletem. Tyto testy musely být prováděny výhradně laboratořmi, kterou předem schválí organizační výbor olympijských her. Při šetření bylo potvrzeno, že 100 % akreditovaných osob prošlo tímto procesem a všichni byli testováni buď schválenou laboratořmi v ČR, či schválenými laboratořmi v zahraničí. Současně bylo při šetření zjištěno, že bylo vydáno interní doporučení, aby: 1] přestože organizační výbor her umožňoval testování také určitými typy antigenních testů, ČOV testoval všechny účastníky důkladnějšími PCR testy, 2] v rámci vyžadovaného intervalu ze strany Tokio 2020 byla tato lhůta u druhého testu zkracována na minimální dobu před odletem a pro zvýšení bezpečnosti byl co nejvyšší počet osob otestován až poslední den před odletem. PCR testování poslední den před odletem se podařilo dosáhnout u téměř všech účastníků a zvýšit tak bezpečnost nad rámec vyžadovaný organizátory her. U osob postižených nákazou Covid-19 bylo testování v poslední den před odletem provedeno zcela ve všech případech.

U osob, které se před cestou do dějiště OH pohybovaly v zemích s vysokým rizikem nákazy (zejména tenis), eventuálně u těch, které určili lékaři, byl proveden dokonce vyšší počet PCR testů. V některých případech se spolupracovalo s hygienickou stanicí Hlavního města Prahy.

c) Průběh přesunu výpravy do Tokia

Z hlediska přesunu kompletní výpravy čítající celkem 268 osob bylo naplánováno, že výprava bude přesouvána s rozdělením na 44 částí. Toto vyplynulo zejména z organizačních pravidel schválených organizátory her Tokio 2020, kdy oproti minulým OH mohli být účastníci her ubytováni v olympijské vesnici až 5–7 dní před startem jejich soutěže, jakož i z termínových potřeb jednotlivých sportovců. Přesuny probíhají již od 4. 7. 2021 (předsoutěžní kempy) až do 1. 8. 2021. Kromě přesunu charterovým letem

16. 7. byly všechny ostatní lety realizovány komerčními lety s různými leteckými společnostmi.

Charterový let části výpravy 16. 7. 2021:

Část výpravy charterovým letem 16. 7. se skládala ze 14 sportovců, 16 sportovních členů doprovodu (trenéři, fyzioterapeuti, lékaři) a z 12 ostatních pracovníků. Z 12 ostatních osob bylo 5 zaměstnanců ČOV.

Na místě byli organizační pracovníci 4 hodiny před odletem. Sportovní členové výpravy měli sraz 3 hodiny před odletem. V této fázi probíhalo opakované upozornění na dodržování anti-covidových opatření. Vše za aktivního přispění i příslušníků Armády ČR.

V odletové hale byla všechna opatření až na drobné výjimky dodržována. Před nástupem do letadla byla členům výpravy hromadně vysvětlena pravidla nástupu včetně možnosti sundat ochranu úst pouze v okamžiku společné fotografie. Současně proběhlo opět společné upozornění J. Exnerem na povinnost dodržovat pravidla jak během letu, tak i po přiletu do Japonska.

Vzhledem k tomu, že šlo o charterový let, byla členům výpravy vysvětlena potřeba obsazovat v každé řadě pouze 2 sedadla ze 3, aby byly zvýšeny rozestupy mezi členy výpravy. Tato opatření byla dodržována. Některé řady nebyly využity. Jednalo se o 3 přední řady, které nebyly využity na základě pokynu posádky, a 2 zadní řady, které byly zaplněny materiálem posádky.

V úvodu letu byla určena opatření, zejména důsledná ochrana úst a nosu, dodržována. Ve spolupráci s posádkou došlo k dalšímu upozornění (palubní hlášení), že je nutné během letu vždy dodržovat ochranu úst a nosu, pouze s výjimkou doby konzumace jídla a nápojů. Právě s první konzumací občerstvení začalo docházet k vyššímu počtu nedodržování ochrany úst a nosu.

Charterový let umožňoval větší pohyb osob v letadle a celkově měl let jiný průběh, než je běžné při komerčních letech. Neexistoval pevný „zasedací pořádek“ a docházelo k tomu, že si některé osoby měnily místa. Během letu postupně docházelo k rozvolnění při dodržování opatření na ochranu úst a nosu. Dle reakcí účastníků se toto týkalo průřezově jednotlivých skupin – sportovců, sportovního doprovodu i organizačních pracovníků. Existovaly velké rozdíly v procentu dodržování tohoto opatření u jednotlivých osob. U všech členů výpravy však vzhledem k pravidelnému stravování docházelo k tomu, že se delší časový úsek nacházeli bez ochrany úst a nosu. Dotazování členové výpravy odmítli některými českými médii zmíněný fakt, že by v letadle docházelo k jakýmkoliv nevhodným projevům („žádná společná zábava během letu neprobíhala“). Byla prověřena i spotřeba alkoholu na palubě. Z alkoholických nápojů bylo k dispozici pouze pivo, jehož spotřeba byla naprosto minimální.

V průběhu letu došlo k cca hodinovému mezipřistání v Novosibirsku. Členové výpravy zůstali dle pokynů posádky na palubě. Po vzletu opět došlo k upozornění na dodržování ochrany úst a nosu. Druhou pasáž cesty provázal spánek velké skupiny členů výpravy. Část členů výpravy však opět neměla ochranu úst a nosu. Hodinu před mezipřistáním J. Exner oficiálně palubním telefonem opět připomněl všem členům výpravy nutnost dodržování všech organizátory stanovených pravidel proti nákaze Covid-19. Připomněl jasná pravidla, která je nutná dodržovat na letišti po přiletu a také v olympijské vesnici. Celý let trval cca 13 hodin.

Po přiletu probíhala extrémně zdouhavá procedura kontroly při vstupu do Japonska. Přestože všichni účastníci měli připraveny veškeré požadované dokumenty a podklady, procedura obsahující i antigenní testování trvala více než 4 hodiny. Následně bylo J. Exnerovi oznámeno, že jeden z testů má pozitivní výsledek, a také číslo pasu dotčeného člena výpravy. Uvedený člen výpravy, kterým byl identifikován V. Voráček, byl odveden na kontrolní přetestování a ostatní členové výpravy byli rozděleni na dvě skupiny před rozhodnutím o dalším postupu ze strany organizátorů. Vzhledem k tomu, že celá procedura celkově trvala 9 hodin, čímž doba společně s odbavením na let a samotnou cestou přesáhla již 24 hodin, připustili někteří členové výpravy, že i v tomto období nebyla důsledně dodržována pravidla na ochranu úst a nosu. Toto bylo ovlivněno opět podáváním občerstvení. Po zjištění pozitivního výsledku testu byl J. Exner japonskými úřady požádán o stanovení osob, které byly během letu a příletové procedury nejbližší osobě s pozitivním nálezem. Jako tzv. blízké kontakty („close contacts“) měly být označeny osoby, které seděly vedle V. Voráčka a v řadách před ním a za ním, a osoby, které byly s V. Voráčkem v blízkém kontaktu v průběhu letu a po přiletu. Tyto osoby byly odeslány do karantény. To se týkalo i samotného CLO manažera J. Exnera, který s V. Voráčkem komunikoval.

Při prověřování okolností letu bylo nadále zjištěno, že členové posádky nemusí být dle japonských předpisů při cestě do Japonska testováni, a není tak ověřeno, zda netrpí nákazou Covid-19. Při dotazech na jiné komerční aerolinky bylo zjištěno, že ani na komerčních letech do Japonska nemusí být členové posádek testováni, jsou pouze očkováni. Na tomto letu navíc došlo k tomu, že vzhledem k délce letu byly na palubě 2 posádky, a tudíž zvýšený počet osob (12 ks), které nebyly testovány.

d) Reakce na situaci vzniklou při přesunu části výpravy 16.7.

O pozitivním nálezů člena výpravy byl do olympijské vesnice informován i šéf výpravy Martin Doktor. Byla učiněna opatření, aby se snížilo riziko přenosu nákazy mezi členy ve vesnici tím, že všechny osoby byly v maximální míře umístěny do jednolůžkových pokojů a byla naplánována další režimová opatření. Toto se podařilo i díky faktu, že v olympijské vesnici zatím nebyli členové výpravy z následujících letů. V následujících dnech byly postupně zjištěny pozitivní případy u O. Perušiče, S. Nausche, P. Širučka, M. Nauschové a M. Schlegela. Zejména v případě M. Schlegela, který byl posledním zjištěným případem, je zřejmé, že k nákaze nemohlo dojít v olympijské vesnici, protože

do olympijské vesnice vůbec nevstoupil a přímo z letiště zamířil do své vzdálené cyklistické vesnice. Na základě konzultace s lékaři je pravděpodobný předpoklad, že když byl M. Schlegel posledním zjištěným pozitivním případem a k jeho nákaze došlo nejspíše během letu či v příletové hale – také ke všem ostatním nákazám, které byly objeveny dříve, došlo již právě během letu či při pobytu v příletové hale.

Celkově byla u české výpravy v olympijské vesnici přijata další pravidla snižující riziko dalších nálezů. Opakované případy jiných zahraničních výprav ukázaly, že není možné toto riziko zcela vyloučit.

4) Závěry ze základního šetření

Při nastavování preventivních opatření bylo postupováno zcela v souladu podmínkami stanovenými MOV. Pozice CLO manažera důsledně a kompletně dohlížela na plnění těchto opatření. Byly splněny i všechny náležitosti a všechny osoby se v COP a ve smlouvě o účasti na OH písemně zavázaly dodržovat nastavená opatření.

Základním problémem byl fakt, že se na palubě při jednom z letů výpravy do Tokia 2020 objevila osoba s pozitivním nálezem. Požadavky na očkování účastníků OH stanovil ČOV v souladu s doporučeními MOV. Nad rámec doporučení bylo zajištěno, aby 100 % organizačních pracovníků bylo očkováno. Je také nutné podotknout, že očkování nezaručuje stoprocentní obranu proti nákaze virem Covid-19.

Při plnění opatření, která byla stanovena před odletem jednotlivých částí výpravy na Hry XXXII. olympiády Tokio 2020, byly splněny veškeré podmínky u 100 % účastníků. Podařilo se dosáhnout zkrácení vyžadované lhůty pro poslední PCR test před odletem do letadla. Současně byli všichni členové výpravy testováni kvalitnějšími PCR testy, než vyžadovaly podmínky Tokio 2020. Při posuzování informací byla řešena dokumentační stránka, nikoliv otázka laboratoře, provádění odběru testů apod.

Při přesunu částí výpravy došlo k jednoznačným nedostatkům při nedůsledné kontrole dodržování zejména ochrany úst a nosu. Při samotném letu docházelo v průběhu doby ke snižování dodržování opatření. Bohužel se prokázalo, že až na naprosté výjimky byla opatření porušována většinou účastníků, včetně většiny sportovců a členů sportovního doprovodu.

Dodržování opatření bylo vzhledem k počtu upozornění zejména záležitostí individuální odpovědnosti. Jejich dodržování však mělo být důsledně vyžadováno. V této situaci je špatné, že k porušování docházelo také u zaměstnanců ČOV.

Nedostatkem bylo, že nemohly být plně využity všechny řady sedadel, přičemž jejich využitím by bylo dosaženo větších rozestupů mezi účastníky a snížení rizika přenosu.

Nedostatky při ochraně úst a nosu byly opakovány i v části pobytu výpravy v příletové hale, zejména v druhé části 9hodinového pobytu. Přestože zejména ze strany J. Exnera docházelo k opakovanému upozorňování na nutnost dodržovat nastavená opatření,

právě jeho pozice CLO manažera v sobě obnáší odpovědnost za plnění veškerých „covidových norem“. Tyto normy nebyly komplexně splněny.

Překvapujícím zjištěním byl fakt, že posádky letadel nemusí být před odletem do Japonska testovány. Zejména s ohledem na striktní vyžadování opakovaného testování všech více než 15 000 účastníků olympijských her je zvláštní, že mohou být přepravovány osobami bez kontrolních testů.

Šéfem výpravy bylo rozhodnuto o tom, že doktor V. Voráček se po ukončení izolace ze strany japonských organizátorů nevrátí mezi účastníky výpravy a odcestuje do ČR. Což se dne 28. 7. 2021 večer stalo.

5) Základní doporučení pro Výkonný výbor ČOV

Z výše uvedených závěrů je navrhováno Výkonnému výboru ČOV:

- Projednat možnost rozšířené povinnosti očkování kromě organizačních pracovníků i na členy sportovních doprovodných týmů nominovaných jednotlivými svazy (např. trenéry, fyzioterapeuty a lékaře).
- Projednat s MOV, zda je v souladu s Olympijskou chartou diskutovat také o povinnosti očkování pro samotné sportovce, nebo zda bude i pro zimní olympijské hry v Pekingu 2022 ze strany MOV zachován přístup, aby bylo očkování pouze doporučeno (Olympijská charta v případě nesouhlasu konkrétní osoby povinné očkování neumožňuje).
- Vyvodit závěry z výše uvedených nedostatků zaměstnanců ČOV na pozicích CLO a ředitel komunikace, který byl při uvedeném letu nejvýše postaveným pracovníkem managementu ČOV.
- Projednat s přepravcem specifiku dopravy charterovými lety s ohledem na veškerá možná opatření, včetně srovnání rizik mezi charterovými a komerčními lety s ohledem na velikost letadel, cirkulaci vzduchu, způsob kontroly bezinfekčnosti posádky a další aspekty.
- S ohledem na výše zmíněné body zvážit úpravu schválených pravidel pro nominaci sportovců na ZOH Peking 2022.

Tato zpráva byla vytvořena na základě předložených dokumentů, které tvoří přílohu této zprávy. Tyto přílohu obsahují osobní údaje a jsou přístupné oprávněným osobám.